

Emlékezés Török Ferencre

Elhunyt Török Ferenc, a nemzet művésze.

Hír, a mindennapok sokaságából.

Hogy miért ütött szíven ez a száraz közlés, csak az ember szubjektumán keresztül érhető meg, az is csak azért, mert nem vagyok gép és még érezni vagyok képes.

Feri, ahogy mi az egyetemen hívtuk, egy fiatal tanársegéd volt, amikor megismertem, jól el lehetett vele beszélgetni mindenről, az építészetről, az életről és mindig erőt tudott táplálni belénk, belém, mely hosszú ideig kitartott utána.

Vártam a következő találkozást, nem letudni akartam azt.

Amikor diploma után elengedett utamra, melyet tanácsa alapján választottam, avval indított el, hogy nehéz, nem mindennapi sorsot választottam magamnak az építészet rögzős útjára találva. Nehéz lesz a mindennapokat megosztani a család és a munka között, sok buktatót kell majd sikeresen átvészelnem. Fiatalon magabiztosan vállaltam az ismeretlent, de ma már értékelem az akkor mondattokban a valóságot. Nem a munka terhei voltak a nehezen elviselhetők, hisz azt, ahogy Feri mondta, látja, hogy szeretem és élvezem a tervezést, de egy elgondolás végigvitele nagyon sok olyan buktatót tartogatott, amire nem tudott felkészíteni. Ilyenkor bementem hozzá, vagy találkoztunk és elbeszélgettünk, és mindig újabb lendületet tudott adni a továbbiakhoz.

Nagy öröm, és megtisztelés volt számomra, hogy együtt vehettük át az Ybl-díjat.

Úgy éreztem, a belém fektetett energiái nem veszttek kárba.

Nagy erőt adott a későbbiekben is, amikor rendszeresen hívott a különböző rendezvényeire, ahol a munkásságát összefoglaló könyv, kiállítás, vagy „csak” előadás volt a téma. A rendkívül egyszerű és kifejező rajzi stílusa mindig bizonyította előttem a gondolkodásának tömörségét, átütő erejét. A gondolaton túl talán ez volt oktatásának is a lényege.

Amikor születésnapja alkalmából gondolkodtam, hogy mivel lepjem meg, egy nagyon kézenfekvő ajándékot találtam, egy tekercs skiccpauszt, mert egyik találkozásunkkor láttam, hogy ez fogytán van, evvel is szimbolizálva alkotó korszakának továbbélését, segítségét, mely ha egy idő után nem is házakban, hanem gyönyörű rajzi összeállításokban folytatódott. Minden ünnep alkalmából megküldte újabb rajzainak gyűjteményét, melyet azóta is külön lefűzve őrzök.

Még létezett egy kor, amikor a rajz volt a kifejezés eszköze, nem a számítógép, mely benne hordozta létrehozójának minden tulajdonságát, lényeglátását, személyes értékrendjét. Örülök, hogy részese lehettem ennek a kornak, és hogy tanárom Feri, és építészeti mesterem, Gulyás Zoltán is ennek a kifejezésmódnak volt kitűnő képviselője, akihez szintén Feri jóvoltából és tanácsára kerültem.

Talán nem kell bizonygatnom, hogy életem sordöntő fordulójánál mindig ott állt mögöttem, és ellátott intelmeivel, de soha nem kértem közbenjárását ügyemben, ezt már magamnak kellett elvégeznem.

Végtelen öröm volt számomra, hogy 75. születésnapomra elfogadta a meghívásomat és Ilivel, feleségével, szó szerint élet-társával ünnepelhettük ezt a meghitt összejövetelt, melyet építészetileg méltó helyen, a vári Reimholz Péter által tervezett Hapimag épületben tudtuk megünnepelni, pedig akkor már egészségügyileg bizonytalan volt, hogy összejön-e.

Még tavasszal, a szörnyű covid-járvány utáni kiszabadulás után terveztük, hogy teszünk egy pár sétát a várban, beszélgetve mindenről, de leginkább az építészetről, tanulságokról, az élet értelméről, hisz nekem is egy életen át társam, vitorlázótársam, feleségem, két gyönyörű gyerek édesanyjának elvesztése, az eddig oly biztos cél értelmének köddé válását jelentette.

Lett volna miről beszélgetni.

Ezt zúzta szét a váratlan hír Feri elhunytáról.

Azt hiszem, talán megérthető, hogy ez a hír számomra sokkal többet jelentett egyszerű információnál, ebben az elzárkózott információs társadalomban.

Teljesen tisztában vagyok, hogy a család számára sokkal súlyosabb Feri elvesztése, mint bármelyikünk számára. De ha kibővítjük a kört és a címben szereplő titulusból indulunk ki, talán nem túlzás, hogy egy nemzet, egy építész társadalom számára pótolhatatlan veszteség egy olyan személyiség elvesztése, aki erkölcsi tisztaságával, fedhetetlen morálisával, mégis emberi lényével egy egyre ritkuló példát képvisel korunkban.

Elnézést mindenkitől, aki egy építészeti méltatást várt ebben a megemlékezésben, de számomra Török Ferenc ezt a SZEMÉLYT jelentette. A maradandó építészeti értékei csak még hitelesebbé tették mindazt, amit mint EMBER képviselt.

Egy a tanítványai közül:

Patonai Dénes DLA

Ybl- és Csonka Pál-díjas

építészmérnök,

a MÉSZ egykori elnöke,

professor emeritus